

Cassation Court] vid 08 chervnia 2022 roku u spravi № 755/15903/20. Retrieved from <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104849679&red=100003ac01906de55b95b832a7b9cbd5b3ddff&d=5> [in Ukrainian].

10. Rishennia Pidhaietskoho raionnoho sudu Ternopilskoi oblasti [Judgment of the Pidhaitsi District Court of Ternopil Region] sprava № 603/195/23 vid 10 zhovtnia 2023 roku. Retrieved from https://reyestr.court.gov.ua/Review/114051230?utm_source= [in Ukrainian].

11. Postanova Plenumu Verkhovnoho sudu Ukrainy vid 30 bereznia 2007 roku №3 «Pro praktyku zastosuvannya sudamy zakonodavstva pry rozghliadi sprav pro usynovlennia i pro pozbavlennia ta ponovlennia batkivskykh prav» [On the Judicial Practice of Applying Legislation in Cases of Adoption and Termination or Restoration of Parental Rights]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-07#Text> [in Ukrainian].

12. Volkova, N. V. (2022). Zakhyst simeinykh prav ta interesiv dytyny u tsyvilnomu sudochynstvi [Protection of the Family Rights and Interests of the Child in Civil Proceedings]: dysertatsiia na здобuttia naukovooho stupenia doktora yurydychnykh nauk, spetsialnist 12.00.03. Odesa. Retrieved from <https://hdl.handle.net/11300/23333> [in Ukrainian].

13. Volkova, N. & Yanitska, I. (2024). Protseesualnyi poriadok rozghliadu sprav pro usynovlennia dytyny hromadianamy Ukrainy: okremi aspekty [Procedural Order for Consideration of Adoption Cases by Citizens of Ukraine: Selected Aspects]. Yurydychnyi visnyk - The Legal Bulletin, 1, 40-84. Retrieved from http://yurvisnyk.in.ua/v1_2024/6.pdf [in Ukrainian].

14. Ukhvala Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho Sudu [Ruling of the Second Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court] u spravi № 554/1924/20 vid 09.02.2022 roku. Retrieved from https://opendatobot.ua/court/103282471-6e34ea7bb327892e7150b850beff5fdc?utm_source= [in Ukrainian].

15. Yevropeiska konventsiiia pro usynovlennia ditei (perehliana) [European Convention on the Adoption of Children (Revised)] vid 27.11.2008 roku. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a17#Text [in Ukrainian].

16. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi Obiednanoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu [Ruling of the Supreme Court Composed of the United Chamber of the Civil Cassation Court] u spravi № 554/1924/20 vid 05.09.2022 roku. Retrieved from <https://opendatobot.ua/court/106506830-04e012a56fccb73b5e40873dbf57aa01> [in Ukrainian].

17. Okrema dumka suddi Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu Krata V. I. [Separate Opinion of Judge Krata V. I. of the Cassation Court within the Supreme Court] u spravi № 554/1924/20 vid 05.09.2022 roku. Retrieved from <https://opendatobot.ua/court/106454334-44c10e227414a21e08ce8f391505b811> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.06.2025

УДК: 608.1/3 (075.347.77)

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-47-56

Скляров Руслан Анатолійович,

кандидат технічних наук,

доценткафедри конструювання верстатів, інструментів та машин
Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

e-mail: sklayrov_r_a@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-6112-964X

Шанайда Володимир Васильович,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри конструювання верстатів, інструментів та машин
Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

e-mail: Shanayda-vv@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-9743-9110

Лещинин Назарій Богданович,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
nazar2000.0227@gmail.com

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА КРАЇН ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В ОБЛАСТІ ЗАХИСТУ ПРОГРАМНОГО

Випуск 18. 2025

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА БАЗ ДАНИХ

Процеси інформатизації суспільства та його глобальна індустріалізація нерозривно пов'язані із стрімким розвитком комп'ютерних технологій та інтернет-індустрії. У матеріалах статті доведено, що така правова норма, як інтелектуальна власність у сфері ІТ-технологій стала найважливішим предметом правовідносин.

У дослідженні використовували наступні методи: порівняльно-правовий (для аналізу норм законодавства України та країн ЄС), системний аналіз (для вивчення змісту нормативно-правових актів), узагальнення (для висновків), історичний метод (для аналізу розвитку бази законодавства). Комплексний підхід щодо використання цих методів сприяв реалізації всебічного вивчення матеріалів та сформував системне бачення щодо вирішення поставлених завдань.

За результатами системного аналізу встановлено, що країни Північно-Західної Європи (Бельгія, Нідерланди та Люксембург) забезпечують надійну законодавчу підтримку для захисту авторських прав щодо програмного забезпечення, баз даних і різних веб-ресурсів. Системний аналіз українського законодавства засвідчив прагнення країни привести своє законодавство у відповідність із чинними європейськими директивами та нормами щодо інтелектуальної власності. Отже, вивчення досвіду західноєвропейських країн у цій сфері є важливим аспектом, оскільки їхні досягнення можуть запропонувати цінну інформацію для українських законодавців, які працюють за напрямом європейської інтеграції.

Попередні дослідження, які пов'язані із захистом комп'ютерних програм та баз даних, додатково підтверджують актуальність цього питання та показують, що існує значний інтерес до цієї проблеми серед фахівців у сфері державного управління та авторського права. Законодавство України наразі адаптується до міжнародних стандартів та Директив ЄС. Враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій, існує потреба у систематичному вдосконаленні національного законодавства.

Виокремлено проблему кіберзлочинності в ІТ-секторі. Зазначено, що все більше країн зосереджують свою увагу на боротьбі з несанкціонованим використанням програмного забезпечення та комплексного захисту комп'ютерних програм і баз даних. Розробка законів, які регулюють обіг та захист персональних даних в мережі Інтернет, визначають відповідальність за порушення авторських і суміжних прав у цифровому середовищі є визначальною необхідністю сьогодення. Відмічено стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту, який зумовлює необхідність перегляду законодавчих підходів до авторського права на твори, створені за його допомогою.

Ключові слова: правове регулювання, авторське право, цифрове середовище, Європейський Союз, інтелектуальна власність, законодавство.

Skliarov R., Shanaida V., Leshchyshyn N. COMPARATIVE ANALYSIS OF SOFTWARE AND DATABASE PROTECTION LEGISLATION IN NORTHWESTERN EUROPE AND UKRAINE

The ongoing informatization of society and the rapid industrialization across the globe are driven by significant advancements in computer technology and the internet industry. As a result, intellectual property has emerged as an important topic within legal relations. Countries in North-Western Europe, such as Belgium, the Netherlands, and Luxembourg, offer strong legislative support for copyright protection related to software, databases, and various online resources.

The study used the following methods: comparative law (to analyze the norms of Ukrainian and EU legislation), system analysis (to study the content of regulatory legal acts), generalization (to conclude), and the historical method (to analyze the development of database legislation). The integrated use of methods allowed us to solve the tasks comprehensively. A systematic analysis of Ukrainian legislation has highlighted the country's aspiration to align its laws with current European Directives and norms regarding intellectual property. Consequently, studying the experiences of Western European countries in this domain is essential, as their advancements may offer valuable insights for Ukrainian legislators working towards European integration.

Previous studies related to the protection of computer programs and databases further confirm the relevance of this issue and illustrate that there is considerable interest among specialists in public administration and copyright law. Ukraine's legislation is currently undergoing harmonization with international standards and EU Directives. Given the rapid evolution of digital technologies, there is a continual need for improvements in national legislation.

The issue of cybercrime in the IT sector is becoming more prominent. More countries are now focusing on combating unauthorized software use and ensuring the protection of computer programs and databases. The demand for laws that regulate the protection of personal data online and impose stricter penalties for copyright violations and related rights in the digital space is growing more urgent each day. Additionally, the rapid development of artificial intelligence technologies underscores the need for reevaluating legislative approaches to copyright concerning works created with the help of artificial intelligence.

Keywords: legal regulation, copyright, digital environment, European Union, intellectual property, legislation

Постановка проблеми. Активна інформатизація суспільства та його глобальна індустріалізація супроводжуються стрімким розвитком комп'ютерних технологій та інтернет-індустрії в цілому. У поданому контексті інтелектуальна власність, є ключовим об'єктом правових відносин. В країнах Північно-Західної Європи, до яких належать Бельгія, Нідерланди та Люксембург, захист авторських прав на програмне забезпечення (ПЗ), баз даних (БД) та різноманітних веб-ресурсів мають належну підтримку та законодавчий супровід. На шляху до вступу в ЄС Україна намагається адаптувати вітчизняне законодавство до чинних європейських Директив та норм у сфері інтелектуальної власності. Саме тому вивчення досвіду країн Західної Європи у цій сфері є актуальним завданням, оскільки їхні напрацювання будуть корисними для законотворців України на шляху до євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки спостерігаємо ріст зацікавленості фахівців різних країн стосовно правового захисту комп'ютерних програм (КП) та БД. Ретроспективний аналіз показав, що одними із перших досліджень у даній галузі, які були опубліковані у США в середині 80-х та на початку 90-х років [1, 2], закладені основи сучасного підходу до здійснення правової охорони КП та

БД. На відміну від літературних творів та творів мистецтва ПЗ передбачає можливість їх необмеженого тиражування і це потребує розширеного правового захисту. Приблизно в той самий час було оприлюднено результати дослідження [3], де висвітлено питання ліцензування програмних продуктів, і при цьому, виокремлено права розробників, компаній-замовників та кінцевих користувачів. Таким чином було сформовано теоретичний базис, який мав визначальний вплив на формування законодавчих норм до захисту програмних продуктів (КП та БД) як у США, так і в країнах Європи.

Після прийняття Директиви про правову охорону комп'ютерних програм у 1991 році [4] та Директиви ЄС про правову охорону баз даних в 1996 році [5] фахівці почали активно обговорювати результати власного аналізу та прогнозувати варіанти розвитку правових відносин у цій сфері діяльності. В опублікованих роботах вчені досліджували проблемні аспекти у питаннях авторського права на КП та БД. Велику увагу приділено концепції «*sui generis*», яка гарантувала охорону БД (якщо вона має унікальну організацію даних) незалежно від наявності в них творчого внеску [6-15, 21-32].

В 1996 році представлено на загальні результати вивчення [6] тогочасного стану правового захисту програмного забезпечення в Нідерландах. Основну увагу приділено питанням ліцензування ПЗ, а також запобігання різного виду порушень стосовно КП та БД від їх незаконного використання. В рекомендаційній частині відзначено, що ПЗ, яке підлягає охороні, має бути обов'язково оригінальним і містити творчий внесок. Його захист поширюється як на вихідний, так і на машинний код незалежно від мови програмування [6]. Також захисту можуть підлягати такі підготовчі матеріали як алгоритми, блок-схеми, документація та користувацькі інтерфейси. Крім того, розглянуто інші додаткові механізми захисту, такі як патенти та договірні угоди.

В цьому ж році опубліковано результати дослідження стосовно захисту ПЗ у Бельгії [7]. Ця країна була чи не єдиною в ЄС, яка ухвалила власний закон для захисту програмного забезпечення [8]. У відповідності до їхнього національного законодавства, захисту підлягають вихідний та об'єктний коди, супроводжувальна документація, інтерфейс програми (якщо вони оригінальні), а також форми вираження ПЗ. Не підлягають захисту ідеї та принципи, які покладені в основу ПЗ. Права власності на створюване ПЗ можуть належати як автору, так і роботодавцю, якщо воно створене за службовим контрактом. Окремо в роботі досліджено можливість охорони ПЗ через патенти, торговельні марки та із застосуванням законодавства про недобросовісну конкуренцію.

З початком нового тисячоліття стає зрозумілим, що правові відносини потребують певної диференціації і було висунуто на обговорення питання особливостей захисту ПЗ зі сторони патентного, а не авторського права [9, 10]. Автори наголошують, що така форма захисту може бути спірною в багатьох аспектах. Дискусія з цього питання продовжується і по нинішній день. Протягом останнього десятиліття дискутують з питання особливостей захисту програмних продуктів в країнах ЄС та США [11, 12], а також проведені дослідження впливу патентної системи охорони на розвиток ІТ-галузі. Однією із проблем, котру активно обговорюють, став ефект «*patent impasse*», який відомий під назвою "патентний глухий кут". Суть проблеми зведено до протиріччя, яке можна коротко сформулювати наступним тлумаченням: "якщо нові програми будуть містити фрагменти коду, який був раніше запатентований, то це обмежить розвиток інновацій" [11]. Заслужують уваги матеріали фахового аналізу, які охоплюють питання декомпіляції програмного забезпечення [13, 14]. Автори вказують на неоднозначність цього аспекту в контексті авторського права. Так Суд ЄС рішенням від 6.10.2021 року постановив, що у випадку, коли програма придбана законним шляхом, ліцензіати можуть здійснити декомпіляцію ПЗ для виправлення помилок, навіть якщо ліцензійна угода це забороняє [14]. Дане рішення базувалось на статті 5(1) Директиви 91/250/ЄЕС [4], яка дозволяє проводити такі дії для забезпечення нормального функціонування програми, включаючи виправлення дефектів.

Викликають інтерес дослідження, які стосуються правового захисту ПЗ для гаджетів (планшетів, смартфонів) [15]. Згідно чинного законодавства захист ПЗ ґрунтується на нормах авторського права (згідно з Директивою 2009/24/ЄС) [16], а патентний захист КП заборонений у відповідності до ст. 52(2) Європейської патентної конвенції [17]. Винятки можливі, якщо програма є частиною технічного рішення, що створює новий технічний ефект. На практиці також застосовують альтернативні механізми захисту, зокрема промислові зразки та торговельні марки.

В Україні фахівці завше активно долучалися до аналізу проблем та вивчення окремих аспектів стосовно захисту прав авторів ПЗ різного типу, а саме КП, БД та веб-сайтів. Серед них варто більш детально проаналізувати теоретичні напрацювання та рекомендації, які висвітлені у публікаціях В. Дроб'язко, К. Зерова, О. Дорошенка, Л. Тарасенка та ін.

Одним із перших вітчизняних фахівців, який представив власне бачення проблеми про захист авторського права в цифровому середовищі був В. Дроб'язко [18, 19]. Він підняв на обговорення питання обігу ПЗ в мережі Інтернет, важливості захисту інтернет контенту на сайтах, а також можливості використання авторських публікацій в соціальних мережах. Аналіз правових аспектів стосовно захисту КП представлені у дослідженнях К. Зерова [20, 21, 22]. Автор активно популяризував і обговорював питання необхідності адаптації норм українського законодавства до Директив ЄС.

Вітчизняні фахівці опублікували ряд праць, які присвячені питанням правового регулювання авторського права відносно об'єктів, які згенеровані комп'ютерною програмою (О. Дорошенко та

Л. Тарасенко [23]). Також Л. Тарасенко розкриває правові аспекти стосовно захисту БД [24], та законодавства в сфері захисту програмного забезпечення [25]. Порівняльний аналіз законодавства України та країн ЄС стосовно захисту програмних продуктів, як форма обміну інформацією, прогнозами та рекомендаціями, отримав підтримку у багатьох дослідників. Основні напрями дослідження та вектори дослідницької думки можна спостерігати в роботах Р. Еннан [26], В. Форманюк [27], В. Постригань [28], О. Штефан [29], а також інших фахівців [30, 31, 32].

Невирішені раніше частини загальної проблеми.

У країнах Північно-Західної Європи (Нідерланди, Бельгія та Люксембург) правове регулювання захисту ПЗ сформоване, в основному, на нормативних актах та Директивах ЄС. Вони, у свій час, провели імплементацію в національне законодавство Директиви про захист КП [4] та захист БД [5]. Попередній аналіз їх національного законодавства показав, що в кожній із цих країн є деякі відмінності щодо інтерпретації та застосування правових норм у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Мета статті - провести вивчення досвіду країн Північно-Західної Європи по гармонізації їх законодавства після вступу до ЄС. Отримані результати можуть становити науковий інтерес для фахівців у сфері інтелектуальної власності та сприяти удосконаленню українського законодавства відповідно до європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Королівство Нідерланди. Закон про "Про авторське право" (Auteurswet) [33] був ратифікований в Королівстві Нідерланди у 1912 році. За свою історію цей нормативний акт зазнав численних змін. На сьогоднішній день чинна його шоста редакція (2022 року). В редакцію закону 1993 року було внесене доповнення яке регламентувало охорону КП та БД як об'єктів авторського права. В останній редакції даного Закону набули чинності положення, які регламентують права авторів в цифрову епоху.

Так згідно Статті 10 даного Закону КП та супровідні їх документи визнаються об'єктами авторського права. У Статтях 37-40 визначені терміни правової охорони на основні об'єкти авторського права. Зазначено, що термін правової охорони закінчується через 70 років, починаючи з 1 січня року, наступного за роком смерті творця (або останнього із співавторів). Шостий розділ даного Закону "Спеціальні положення щодо комп'ютерних програм" містить правові норми щодо охорони КП та БД, зокрема їх використання, копіювання, розповсюдження та технічних засобів захисту.

На відміну від інших європейських країн, в Нідерландах діє окремий Закон про "Суміжні права" (1993 р.), а його остання редакція була прийнята в 2021 році [34]. В цьому Законі норми Статті 7b регламентують права виробників БД, а Стаття 19 – норми про технічні механізми їх захисту.

У 1999 році в Нідерландах прийняли Закон "Про захист баз даних" (Databankenwet), а чинна на сьогоднішній день його редакція була ратифікована в 2021 році [35]. Цей Закон містить 9 статей. В них визначено права та обов'язки власників БД, а також їх користувачів. Крім того цей Закон регламентує типи даних які можуть бути захищені, а також встановлює процедуру звернення авторів та власників БД до суду, якщо їх права були порушені.

Також слід згадати Закон "Про захист персональних даних" (Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming) [36], хоч він і не містить конкретних статей, що мають стосунок до захисту комп'ютерних програм та баз даних. Його було прийнято у відповідності до Директиви ЄС 2016/679 [37], яка визначає регламент обігу персональних даних. Положення цього Закону зобов'язують державні установи та компанії, які збирають та обробляють персональні дані громадян, здійснювати їх захист від несанкціонованого доступу та витоку. Положення Закону також поширюється на ПЗ, яке при цьому може використовуватись.

Королівство Бельгія. Законодавство країни в сфері захисту інтелектуальної власності є унікальним. Воно пройшло складний і тривалий шлях трансформації.

В Бельгії перший Закон про авторське право прийнятий ще у 1886 році [38] і на загал відомий як "Закон від 22 березня 1886 року про літературну та художню власність" (Loi du 22 mars 1886 sur la propriété littéraire et artistique). Після прийняття його неодноразово оновлювали з метою адаптації до нових історичних реалій та технологічного прогресу.

У 1991 році в Бельгії ратифіковано "Закон, що транспонує в бельгійське законодавство Європейську директиву від 14 травня 1991 року щодо правового захисту комп'ютерних програм" (Loi transposant en droit belge la directive européenne du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d'ordinateur) [8], яким КП визнані об'єктами авторського права. Цей Закон містив норми щодо використання КП, розповсюдження та регламентував термін їх правової охорони. У 1994 році основні норми цього закону були перенесені в оновлений "Закон про авторське право та суміжні права" (Loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins) [39].

В 1998 році у Бельгії, відповідно до Директиви ЄС [5], було ухвалено "Закон про правову охорону баз даних" [40]. Цей Закон містить норми щодо визнання БД об'єктами авторського права, а також регламентує термін їх правової охорони. Відповідно до Статті 6, встановлено 15 років правової охорони БД після завершення її створення.

Заслужовує уваги "Закон про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства" (Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information) [41], який був прийнятий бельгійським

законодавцями у 2003 році. Так Стаття 6 цього Закону містить норми щодо встановлення захисту прав в цифровому середовищі, а Статті 19-21 мають стосунок до встановлення відповідальності користувачів та провайдерів за їх дії, якщо буде виявлено порушення авторських прав. У черговій редакції "Закону про авторське право та суміжні права" [42], яку прийняли в 2009 році, знаходимо законодавчі норми, котрі регламентують права на створені об'єкти авторського права та посилюють розмір штрафів, якщо буде доведено порушення авторського права.

З метою посилення відповідальності за злочини в цифровому середовищі в 2012 році ратифіковано "Закон про схвалення Конвенції про кіберзлочинність, укладеної у Будапешті 23 листопада 2001 р." (Loi portant assentiment à la Convention sur la cybercriminalité, faite à Budapest le 23 novembre 2001) [43]. Статті 2-8 та Стаття 10 цього Закону формують норми, котрі визнають порушення, які пов'язані з КП та БД як кіберзлочини. Ці ж Статті визначили кримінальну відповідальність за порушення суміжних прав, виготовлення та продаж неліцензованого ПЗ.

В 2013 році у Бельгії прийнято Кодекс економічного права (Code de droit économique) [44]. Цей Кодекс об'єднав в одному законодавчому акті основні норми авторського права з іншими економічними сферами. В ньому подано загальні норми авторського права, майнові права стосовно останніх, особливості функціонування організацій колективного управління, а також відповідальність за порушення авторських прав.

Бельгійське законодавство встановлює чіткі вимоги щодо безпеки КП та БД, а саме в розрізі питання захисту персональних даних. У 2018 році ратифіковано "Закон про захист персональних даних" (Loi relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel) [45]. Норми цього закону вказують на обов'язковість захисту персональних даних від несанкціонованого доступу.

Велике Герцогство Люксембург. У Люксембурзі "Закон про авторське право" (Loi du 29 mars 1972 sur le droit d'auteur) [46] прийняли у березні 1972 року. Цей закон зазнав трансформації в 1995 році, коли прийняли "Закон про авторське право в частині правової охорони комп'ютерних програм" (Le droit d'auteur en ce qui concerne la protection juridique des programmes d'ordinateur) [47]. Після прийняття цього закону було внесено правки до діючих норм "Закону про авторське право", а саме, доповнено Розділ VI bis "Авторське право на комп'ютерні програми". Таким чином було встановлено регламент захисту КП, а також регламент щодо заборони обходу технічних засобів захисту.

Враховуючи вимоги Директиви ЄС 96/9/ЄС [5], у 2001 році прийнято "Закон про авторське право, суміжні права та бази даних" (Loi du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données) [48]. Задекларовані в першому розділі Закону норми закріпили правовий захист КП. При цьому захист не поширюється на зміст БД та ПЗ, яке використовували для їх створення. В Статтях 31-39 Закону визначені правила використання КП. Ці правила включають порядок їх створення, обмеження та умови їх декомпіляції. Окрім того встановлено відповідальність за порушення прав авторів КП та БД, та регламентовано терміни їх правової охорони. Цей закон було доповнено новими нормами в 2004, 2009, 2015 та 2022 роках [49]. Впроваджені норми, в основному, стосувались посилення захисту прав авторів включаючи мережу Інтернет, а також охорони персональних даних користувачів. Остання версія Закону врахувала законодавчі норми закону "Про захист фізичних осіб щодо обробки персональних даних" (Loi du 1er août 2018 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement de données à caractère personnel) [50] прийнятого у 2018 році.

Україна. Законодавство України щодо захисту КП та БД дозволяє їх правову охорону через авторське право, дизайнерські рішення окремих елементів, а також за допомогою засобів індивідуалізації товарів та послуг [32].

Вітчизняне законодавство з авторського права розвивається еволюційним шляхом. Так у 1993 році прийнято Закон "Про авторське право та суміжні права" №3792-ХІІ. Цей закон зазнав змін у 1994, 1997, 2003, 2010, 2019 та 2022 роках. Прийняті редакції Закону в період з 1997 по 2010 роки були направлені на адаптацію вітчизняного законодавства до міжнародних норм. В редакціях Закону 2003, 2019 та 2022 років введено нові статті, які регламентують норми для розвитку інформаційних та цифрових технологій.

Чинна, на сьогоднішній день, редакція Закону "Про авторське право і суміжні права" [51] вступила в дію 1 січня 2023 року. Закон містить оновлену і розширену термінологію, яка має стосунок до цифрової сфери, а також норми, які регламентують захист авторських прав в ІТ-області.

Так в Статтях 20 та 21 цього Закону прописано умови правового захисту КП та БД відповідно. Стосовно останніх можна застосовувати право особливого роду ("sui generis"), яке гарантує їх охорону протягом 15 років від моменту створення. Умови вільного використання КП та БД приведені в Статтях 25 та 26. У відповідності до норм Статті 31 термін охорони авторських прав на КП відповідає визначеним раніше термінам. У порівнянні із попередньою версією Закону в нову редакцію введено Статтю 33, яка регулює питання захисту прав авторів на твори створені за допомогою штучного інтелекту. Термін їх правової охорони може становити 25 років. Норми цього Закону, а саме Статті 55-58, містять положення щодо захисту авторських та суміжних прав в мережі Інтернет.

В Україні у 2010 році прийнято Закон "Про захист персональних даних" [52], проте він не містить специфічних норм щодо використання КП та БД. Проте, Стаття 51² Кодексу України про адміністративні

правопорушення містить норму щодо встановлення адміністративної відповідальності за порушення норм права на об'єкти інтелектуальної власності [53], а Стаття 176 Кримінального кодексу України містить норми щодо кримінальної відповідальності за порушення норм авторського права та суміжних прав [54].

Узагальнення. Проведені дослідження стосовно захисту КП та БД підтвердили, що тема є актуальною і викликає інтерес у фахівців як зі сфери державного управління, так і авторського права. Законодавство України проходить процес гармонізації до вимог міжнародних стандартів та Директив ЄС. Бурхливий розвиток в області цифрових технологій потребує постійного вдосконалення національного законодавства. Оскільки в останні роки кількість злочинів в IT-сфері невинно зростає, то все більше країн починають приділяти увагу питанням боротьби з несанкціонованим використанням ПЗ, захисту КП та БД. Розвиток законодавства для регулювання питань із захисту персональних даних в мережі Інтернет та посилення відповідальності за порушення авторського та суміжного права в цифровому середовищі стає все більш актуальним. Активний розвиток технологій штучного інтелекту вимагає зміни підходів законодавства стосовно авторського права на твори створені за допомогою штучного інтелекту.

Висновки. Законодавства країн Північно-Західної Європи та України, котрі регламентують захист комп'ютерних програм є добре розвиненими. Всі держави прийняли, в свій час, відповідні нормативні акти.

У країнах Північно-Західної Європи та в Україні КП підпадають під захист за життя автора та 70 років після його смерті або смерті останнього співавтора. Слід відзначити, що у вітчизняному законодавстві наявна норма, яка регламентує захист об'єктів авторського права, які створені за допомогою штучного інтелекту.

Законодавство Бельгії та України передбачають захист авторського права на БД. Для обидвох країн термін правової охорони при цьому становить 15 років від дати створення. В законодавчих актах Нідерландів та Люксембургу ці норми відсутні.

Законодавства країн Північно-Західної Європи оперують окремими законодавчими актами, які спрямовані на захист персональних даних та попередження кіберзлочинності. В Україні діє профільний Закон "Про захист персональних даних", але він не містить статей, які би мали відношення до КП чи БД.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Gorman R. A., Ginsburg J. C. Copyright protection of computer programs. *Harvard Journal of Law and Technology*, 1(2), 1984, pp. 201-243.
2. Ginsburg Jane C. Copyright and Copy-Reliant Software: An Economic and Legal Analysis. *Columbia Law Review*, vol. 91, no. 8, 1991, pp. 1477-1536.
3. Samuelson Pamela, Deasy Kevin. Intellectual Property Protection for Software. 1989. 58. URL: https://www.researchgate.net/publication/235026335_Intellectual_Property_Protection_for_Software
4. Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs [Електронний ресурс] // Official Journal L 122 , 17/05/1991 P. 0042 - 0046. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31991L0250&from=EN>
5. Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases. – 1996. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996L0009>
6. Jaap H. Spoor, Computer Software Protection in the Netherlands, 14 J. Marshall J. Computer & Info. L. 725. 1996. URL: <https://repository.law.uic.edu/jitpl/vol14/iss4/6/>
7. Phillipe Péters, Florence Verhoestraete, Software Protection Against Third Parties in Belgium, 14 J. Marshall J. Computer & Info. L. 661. 1996. URL: <https://repository.law.uic.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1326&context=jitpl>
8. Loi transposant en droit belge la directive européenne du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d'ordinateur. 1994. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-30-juin-1994_n2013000051.html
9. Leith P. Software and Patents in Europe. Oxford, UK: Hart Publishing, 2007, 214 p.
10. Bently L., Johnson P. The legal protection of software: the case for a specific protection of software by patent law. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, 2010, 1(2), pp. 2-21.
11. Pedroni M. Software Patentability: The Impossible Puzzle. *European Journal of Law and Technology*, 2017, 8(3), pp. 1-21.
12. Layne-Farrar A., Sarnoff J. D., Merges R. P. Patents and Cumulative Innovation: Categorizing Evidence with Patent Classes. *Berkeley Technology Law Journal*, 2018, 33(3), pp. 775-818.
13. Klaczynski M., Mik E. Copyright, software and reverse engineering in Europe. *Computer Law & Security Review*, 2016, 32(6), pp. 880-895.
14. Bruyndonckx B., Kuyken L. Court of Justice of the European Union allows Reverse Engineering to Correct Errors. *Lydian*. (On line 12.02.2025). URL: <https://www.lydian.be/en/news/court-justice-european-union-allows-reverse-engineering-correct-errors>
15. Gubby H., Klaus J. Intellectual Property and the Protection of Apps in the European Union. *European Journal of Law and Technology*, 2020, 11(3), 17 p. URL: <https://www.ejlt.org/index.php/ejlt/article/download/713/1020/3441>
16. Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs (Codified version) (Text with EEA relevance). *EUR-Lex*. 05.05.2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj/eng>

17. Article 52 Patentable inventions. European Patent Office. URL: <https://www.epo.org/en/legal/epc/2020/a52.html>
18. Дроб'язко В. Актуальні проблеми авторського права і суміжних прав в цифровому середовищі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2010. №5. С. 66-81.
19. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади: монографія / [В. С. Дроб'язко та ін. ; за наук. ред. О. П. Орлюк]; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. К.: Лазурит-Поліграф, 2010. 464 с.
20. Зеров К. О. Особливості захисту авторських прав на твори, розміщені в мережі інтернет: монографія / К. О. Зеров; НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ. Київ: Інтерсервіс, 2018. 220 с.
21. Зеров К. Захист авторського права на комп'ютерні програми. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2020. № 6. С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.33731/62020.233854>
22. Зеров К. Інтелектуальна власність у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 5. С. 32–41. DOI: <https://doi.org/10.33731/52021.244516>
23. Дорошенко О., Тарасенко Л. Право sui generis на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою: новели правового регулювання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. № 2. 2022. С. 87–96. DOI: <https://doi.org/10.33731/32023.282325>
24. Тарасенко Л. Л. База даних: правова природа за законодавством України та правом ЄС. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія ПРАВО*. 2024. № 86 (2). С. 213–219.
25. Тарасенко Л. Л. Авторське право у цифрову епоху: основні тенденції і зміни. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. № 75. С. 61–72.
26. Еннан Р. Є. Кодифікація у сфері інтелектуальної власності в ЄС: досвід Франції. *Юриспруденція сьогодні: між апологією і креативністю. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова : (до 75-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова)*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 верес. 2021 р). Одеса : Фенікс, 2021. С. 219–223.
27. Форманюк В. В. Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних у Європейському Союзі. *Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.] ; відп. за вип. М. В. Афанасьєва*. Одеса : Юрид. л-ра, 2015. Вип. 75. – С. 267-275.
28. Постригань В. С. Щодо питання наближення вітчизняних стандартів захисту авторських прав до європейських стандартів. *Нове українське право*. 2022. №2 (6), С.121-126.
29. Штефан О. Удосконалення законодавства України про авторське право у контексті досвіду держав-членів ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. №1. 2022. С. 5–15. DOI: <https://doi.org/10.33731/12022.258196>
30. Склярів Р. А., Шанайда В. В., Склярова Н. Р. Особливості захисту баз даних в країнах ЄС та в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2024. Випуск 17, Кропивницький, 2024. С. 220-230. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-17-220-230>
31. Склярів Р. А., Шанайда В. В., Редько Р. Г., Четвержук Т. І. Порівняльно-правовий аналіз законодавства у сфері захисту програмних продуктів у Франції, Німеччині та Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Випуск 14. Кропивницький, 2023. С. 27- 39. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-14-27-39>
32. Лецишин Н., Склярів Р. Аналіз законодавства України стосовно захисту комп'ютерних програм та баз даних на сучасному етапі. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах", 31 березня 2023 року. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А, 2023. С. 24–26.
33. Auteurswet [Електронний ресурс]. URL: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001886/2022-10-01/0#HoofdstukI_Paragraaf1
34. Wet op de naburige rechten [Електронний ресурс]. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005921/2021-06-07/0>
35. Databankenwet [Електронний ресурс].URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0010591/2021-06-07/0>
36. Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming [Електронний ресурс].URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040940/2021-07-01/0>
37. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) [Електронний ресурс].URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
38. Buydens M. Droits d'auteur et Internet. SSTC. 99. URL: https://www.belspo.be/belspo/organisation/publ/pub_ostc/d_auteur/rapp_fr.pdf
39. Loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins (Moniteur Belge, 27 juillet 1994, Err.) [5 novembre 1994] Moniteur Belge, et [22 novembre 1994] Moniteur Belge, ci-après "LDA"
40. Loi transposant en droit belge la directive européenne du 11 mars 1996 concernant la protection juridique des bases de données [Електронний ресурс]. 1998. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-31-aout-1998_n1998009789.html

41. Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information [Електронний ресурс]. 2003. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-11-mars-2003_n2003011125.html
42. Loi modifiant, en ce qui concerne le statut et le contrôle des sociétés de gestion des droits, la loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins [Електронний ресурс]. 2009. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-10-decembre-2009_n2009011553.html
43. Loi portant assentiment à la Convention sur la cybercriminalité, faite à Budapest le 23 novembre 2001 [Електронний ресурс]. 2012. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-03-aout-2012_n2012015172.html
44. CODE DE DROIT ÉCONOMIQUE (MIS À JOUR LE 21 AVRIL 2022). 2022 URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/584987>
45. Loi relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel [Електронний ресурс]. 2018. URL: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-30-juillet-2018_n2018040581.html
46. Loi du 29 mars 1972 sur le droit d'auteur [Електронний ресурс]. 1972. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/338897>
47. Loi du 24 avril 1995 modifiant la loi du 29 mars 1972 sur le droit d'auteur en ce qui concerne la protection juridique des programmes d'ordinateur. [Електронний ресурс]. 1995. URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/1995/04/24/n1/jo>
48. Loi du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données [Електронний ресурс]. 2001. URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2001/04/18/n2/jo>
49. Loi du 1er avril 2022 portant modification: de la loi modifiée du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données [Електронний ресурс]. 2022. URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2022/04/01/a158/jo>
50. Loi du 1er août 2018 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement de données à caractère personnel [Електронний ресурс]. 2018 URL: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2018/08/01/a686/jo>
51. Про авторське право і суміжні права. Закон України (Редакція від 10.10.2024 № 4017-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
52. Про захист персональних даних. Закон України (Редакція від 18.01.2025 № 2297-VI). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
53. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України (Редакція від 01.02.2025 № 80731-X). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
54. Кримінальний кодекс України. Закон України (Редакція від 01.02.2025 № 80731-X). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

REFERENCES:

1. Gorman R. A., Ginsburg J. C. (1984). Copyright protection of computer programs. *Harvard Journal of Law and Technology*, 1(2). 201-243. [in English].
2. Ginsburg Jane C. (1991). Copyright and Copy-Reliant Software: An Economic and Legal Analysis. *Columbia Law Review*, vol. 91, no. 8. 1477-1536. [in English].
3. Samuelson Pamela, Deasy Kevin (1989). Intellectual Property Protection for Software. 58. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/235026335_Intellectual_Property_Protection_for_Software [in English].
4. Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs. (1991). *Official Journal L 122*, 17/05/1991 P. 0042 - 0046. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31991L0250&from=EN> [in English].
5. Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases. (1996). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31996L0009> [in English].
6. Jaap H. Spoor (1996). Computer Software Protection in the Netherlands, 14 J. Marshall J. *Computer & Info. L.* 725. Retrieved from: <https://repository.law.uic.edu/jitpl/vol14/iss4/6/> [in English].
7. Phillipe Péters, Florence Verhoestraete (1996). Software Protection Against Third Parties in Belgium, 14 J. Marshall J. *Computer & Info. L.* 661. Retrieved from: <https://repository.law.uic.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1326&context=jitpl> [in English].
8. Loi transposant en droit belge la directive européenne du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d'ordinateur. (1994). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-30-juin-1994_n2013000051.html [in English].
9. Leith P. (2007). *Software and Patents in Europe*. Oxford, UK: Hart Publishing. 214. [in English].
10. Bently L., Johnson P. (2010). The legal protection of software: the case for a specific protection of software by patent law. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*. 1(2). 2-21. [in English].
11. Pedroni M. (2017). Software Patentability: The Impossible Puzzle. *European Journal of Law and Technology*. 8(3). 1-21. [in English].
12. Layne-Farrar A., Sarnoff J. D., Merges R. P. (2018). Patents and Cumulative Innovation: Categorizing Evidence with Patent Classes. *Berkeley Technology Law Journal*, 33(3). 775-818. [in English].
13. Klaczynski M., Mik E. (2016). Copyright, software and reverse engineering in Europe. *Computer Law*

& Security Review. 32(6). 880-895. [in English].

14. Bruyndonckx B., Kuyken L. (2025). Court of Justice of the European Union allows Reverse Engineering to Correct Errors. Lydian. Retrieved from: <https://www.lydian.be/en/news/court-justice-european-union-allows-reverse-engineering-correct-errors>. [in English].

15. Gubby H., Klaus J. (2020). Intellectual Property and the Protection of Apps in the European Union. European Journal of Law and Technology. 11(3). 17. Retrieved from: <https://www.ejlt.org/index.php/ejlt/article/download/713/1020/3441> [in English].

16. Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs (Codified version) (Text with EEA relevance). (2009). EUR-Lex. 05.05.2009. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj/eng> [in English].

17. Article 52 Patentable inventions. European Patent Office. (2020). Retrieved from: <https://www.epo.org/en/legal/epc/2020/a52.html> [in English].

18. Drobiazko V. (2010). Aktualni problemy avtorskoho prava i sumizhnykh prav v tsyfrovomu seredovyshchi [Current issues of copyright and related rights in the digital environment]. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 5. 66-81. [in Ukrainian].

19. Pravove zabezpechennia sfery intelektualnoi vlasnosti v Ukraini v konteksti Yevropeiskoi intehtatsii: kontseptualni zasady : monohrafiia [Legal support for the sphere of intellectual property in Ukraine in the context of European integration: conceptual principles: monograph] (2010) [V. S. Drobiazko ta in. ; za nauk. red. O. P. Orliuk] 464. [in Ukrainian].

20. Zerov K. O. (2018). Osoblyvosti zakhystu avtorskykh prav na tvory, rozmishheni v merezhi internet : monohrafiia [Peculiarities of copyright protection for works posted on the Internet: monograph] / K. O. Zerov; NDI intelektualnoyi vlasnosti NAPrNU. Kyjiv: Interservis. 220. [in Ukrainian].

21. Zerov K. (2020). Zakhyst avtorskogho prava na komp'uterni prohramy. [Copyright protection for computer programs]. Teoriia i praktyka intelektualnoyi vlasnosti. 6. 5–14. Retrieved from: <https://doi.org/10.33731/62020.233854> [in Ukrainian].

22. Zerov K. (2021). Intelektualna vlasnist' u sferi informacijno-komunikacijnykh tekhnologij. [Intellectual property in the field of information and communication technologies]. Teoriia i praktyka intelektualnoyi vlasnosti. 5. 32–41. Retrieved from: <https://doi.org/10.33731/52021.244516> [in Ukrainian].

23. Doroshenko O., Tarasenko L. (2022). Pravo sui generis na neoryghinalni ob'ekty, zghenerovani komp'uternju prohramju: novelty pravovogho rehuljuvannja. [Sui generis right to non-original objects generated by a computer program: novelties of legal regulation]. Teoriia i praktyka intelektualnoyi vlasnosti. 2. 87–96. Retrieved from: <https://doi.org/10.33731/32023.282325> [in Ukrainian].

24. Tarasenko L. L. (2024). Baza danykh: pravova pryroda za zakonodavstvom Ukrainy ta pravom JeS. [Database: legal nature under Ukrainian and EU law]. Naukovyj visnyk Uzhghorodskogho Nacionalnogho Universytetu, Serija PRAVO. 86 (2). 213–219. [in Ukrainian].

25. Tarasenko L. L. (2022). Avtorske pravo u cyfrovu epokhu: osnovni tendenciji i zminy. [Copyright in the digital age: main trends and changes.]. Visnyk Ljvivskogho universytetu. Serija jurydychna. 75. 61–72. [in Ukrainian].

26. Ennan R. Je. (2021). Kodyfikacija u sferi intelektualnoyi vlasnosti v JeS: dosvid Franciji. [Codification in the field of intellectual property in the EU: the experience of France. Jurisprudence today: between apology and creativity]. Jurysprudencija sjoghodni: mizh apologhijeju i kreatyvnistju. Pam'jati prof. Ju. M. Oborotova : (do 75-richchja vid dnja narodzh. d. ju. n., prof. Ju. M. Oborotova): mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 17 veres. 2021 r). Odesa: Feniks. 219–223. [in Ukrainian].

27. Formanjuk V. V. (2015). Pravova okhrona komp'uternykh prohram i baz danykh u Jevropejskomu Sojuzi. [Legal protection of computer programs and databases in the European Union]. Aktualni problemy derzhavy i prava : zb. nauk. pr. / redkol.: V. V. Zavalnjuk (gholov. red.) [ta in.] ; vidp. za vyp. M. V. Afanasijeva. Odesa: Juryd. l-ra. Vyp. 75. 267-275. [in Ukrainian].

28. Postryghanj V. S. (2022). Shhodo pytannja nablyzhennja vitchyznjanykh standartiv zakhystu avtorskykh prav do jevropejskykh standartiv. [Regarding the issue of approximating domestic copyright protection standards to European standards]. Nove ukrajinske pravo. 2 (6). 121-126. [in Ukrainian].

29. Shtefan O. (2022). Udoshkalennja zakonodavstva Ukrainy pro avtorske pravo u konteksti dosvidu derzhav-chleniv JeS. [Improving Ukrainian copyright legislation in the context of the experience of EU member states]. Teoriia i praktyka intelektualnoyi vlasnosti. 1. S. 5–15. Retrieved from: <https://doi.org/10.33731/12022.258196> [in Ukrainian].

30. Skljarov, R. A., Shanajda, Skljarova, N. R. (2024). Osoblyvosti zakhystu baz danykh v krainakh JeS ta Ukraini. [Features of database protection in EU countries and Ukraine]. Naukovi zapysky. Serija: Pravo, Vypusk 17, 220-230. Retrieved from: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-17-220-230> [in Ukrainian].

31. Skljarov, R. A., Shanajda, V. V., Redjko, R. Gh. & Chetverzhuk, T. I. (2023). Porivnjalno-pravovyj analiz zakonodavstva u sferi zakhystu prohramnykh produktiv u Franciji, Nimechchyni ta Ukraini. [Comparative legal analysis of legislation in the field of software product protection in France, Germany and Ukraine]. Naukovi zapysky. Serija: Pravo, Vypusk 14, 27-39. Retrieved from: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-14-27-39> [in Ukrainian].

32. Leshhyshyn N., Skljarov R. (2023). Analiz zakonodavstva Ukrajiny stosovno zakhystu komp'juternykh program ta baz danykh na suchasnomu etapi. [Analysis of Ukrainian legislation regarding the protection of computer programs and databases at the current stage]. Materialy X Mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji konferenciji "Formuvannja mekhanizmu zmicnennja konkurentnykh pozycij nacionalnykh ekonomichnykh system u globalnomu, rehionalnomu ta lokalnomu vymirakh", 31 bereznja 2023 roku. Ternopilj. 24–26. [in Ukrainian].
33. Auteurswet. (2022). Retrieved from: https://wetten.overheid.nl/BWBR0001886/2022-10-01/0#HoofdstukI_Paragraaf1 [in Dutch].
34. Wet op de naburige rechten. (2021). Retrieved from: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005921/2021-06-07/0> [in Dutch].
35. Databankenwet. (2021). Retrieved from: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0010591/2021-06-07/0> [in Dutch].
36. Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. (2021). Retrieved from: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040940/2021-07-01/0> [in Dutch].
37. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). (2016). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> [in English].
38. Buydens M. Droits d'auteur et Internet. SSTC. 99. Retrieved from: https://www.belspo.be/belspo/organisation/publ/pub_ostc/d_auteur/rapp_fr.pdf [in French].
39. Loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins (Moniteur Belge, 27 juillet 1994, Err.) [5 novembre 1994] Moniteur Belge, et [22 novembre 1994] Moniteur Belge, ci-après "LDA". [in French].
40. Loi transposant en droit belge la directive européenne du 11 mars 1996 concernant la protection juridique des bases de données. (1998). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-31-aout-1998_n1998009789.html [in French].
41. Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information. (2003). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-11-mars-2003_n2003011125.html [in French].
42. Loi modifiant, en ce qui concerne le statut et le contrôle des sociétés de gestion des droits, la loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins. (2009). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-10-decembre-2009_n2009011553.html [in French].
43. Loi portant assentiment à la Convention sur la cybercriminalité, faite à Budapest le 23 novembre 2001. (2012). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-03-aout-2012_n2012015172.html [in French].
44. CODE DE DROIT ÉCONOMIQUE (MIS À JOUR LE 21 AVRIL 2022). (2022). Retrieved from: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/584987> [in French].
45. Loi relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel. (2018). Retrieved from: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-30-juillet-2018_n2018040581.html [in French].
46. Loi du 29 mars 1972 sur le droit d'auteur. (1972). Retrieved from: <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/338897> [in French].
47. Loi du 24 avril 1995 modifiant la loi du 29 mars 1972 sur le droit d'auteur en ce qui concerne la protection juridique des programmes d'ordinateur. (1995). Retrieved from: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/1995/04/24/n1/jo> [in French].
48. Loi du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données. (2001). Retrieved from: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2001/04/18/n2/jo> [in French].
49. Loi du 1er avril 2022 portant modification: de la loi modifiée du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données. (2022). Retrieved from: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2022/04/01/a158/jo> [in French].
50. Loi du 1er août 2018 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement de données à caractère personnel. (2018). Retrieved from: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2018/08/01/a686/jo> [in French].
51. Zakon Ukrajiny Pro avtorsjke pravo i sumizhni prava (Redakcija vid 15.11.2024 № 2811-IX). (2024). [Law of Ukraine On Copyright and Related Rights]. (Revised as of 15.11.2024 No. 2811-IX). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> [in Ukrainian].
52. Pro zakhyst personalnykh danykh. (2025). [On personal data protection]. Zakon Ukrajiny (Redakcija vid 18.01.2025 № 2297-VI). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> [in Ukrainian].
53. Kodeks Ukrajiny pro administratyvni pravoporushennja. [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. (2025). Zakon Ukrajiny (Redakcija vid 01.02.2025 № 80731-X). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
54. Kryminalnyj kodeks Ukrajiny. [Criminal Code of Ukraine]. (2025). Zakon Ukrajiny (Redakcija vid 01.02.2025 № 80731-X). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].